

**Lakivaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksen johdosta
yhdyskuntapalvelun kokeilemista koskevan lainsäädännön muuttamisesta**

Eduskunta on 25 päivänä helmikuuta 1992 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi otsikossa mainitun hallituksen esityksen n:o 1.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina lainsäädäntöneuvos Jarmo Littunen oikeusministeriöstä, pormestari Veijo Pihlaja Turun raastuvanoikeudesta, I kaupunginviskaali Jorma Kalske Turun kaupunginviskaalinvirastosta, rikosylikomisario Martti Leppänen Turun poliisilaitoksesta sekä apulaistoiminnanjohtaja Virpi Herzberg ja toimistonjohtaja Pekka Haajanto Kriminaali-huoltoyhdistyksestä.

Hallituksen esitys. Esityksessä ehdotetaan yhdyskuntapalvelun kokeilua säätelevän lain muuttamista niin, että yhdyskuntapalvelua koskevat säännökset ja rikosten yhtymistä koskevat uudet rikoslain 7 luvun säännökset voidaan sovittaa yhteen.

Edelleen esityksessä ehdotetaan yhdyskuntapalvelukokeilun laajentamista nykyisestä 18 tuomioistuimesta 50 tuomioistuimeen. Laajennetun kokeilualueen väestö olisi lähes kolminkertainen nykyiseen kokeilualueeseen verrattuna.

Lakiin ehdotetaan samalla tehtäväksi eräitä teknisiä tarkennuksia. Lisäksi täydennettäisiin rikosvahinkojen korvaamisesta annettua lakia.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan samaan aikaan kuin uusi rikosten yhtymistä koskeva lainsäädäntö eli 1 päivänä huhtikuuta 1992 kuitenkin niin, että kokeilualueen laajentaminen tulee voimaan vasta 1 päivänä lokakuuta 1992.

Valiokunnan kannanotot. Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Näin ollen valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin.

Ensimmäisenä kokeiluvuonna yhdyskuntapalvelusta saadut myönteiset kokemukset puol-

tavat kokeilualueen laajentamista. Jotta kokeilu käynnistyisi uusilla alueilla nopeasti ja sujuvasti, oikeusministeriön on valiokunnan mielestä syytä aikaisempaa aktiivisemmin tiedottaa kokeilun piiriin tuleville tuomioistuimille ja syyttäjille uudesta seuraamuksesta ja sen sovellutusalueesta. Lisäksi on pyrittävä vaikuttamaan siihen, ettei yhdyskuntapalvelu painottuisi vain tiettyjen rikoslajien seuraamukseksi.

Kokeilun laajentaminen antaa nykyistä paremmat mahdollisuudet arvioida, miten yhdyskuntapalvelu sopii erilaisiin yhdyskuntarakenteisiin ja millä edellytyksin järjestelmä voidaan seuraavassa vaiheessa laajentaa kaikkein tiheimmin asutuille seuduille.

Tähän asti saatujen kokemusten perusteella on kuitenkin jo nähtävissä, että yhdyskuntapalvelu voidaan kokeiluajan jälkeen ottaa pysyvästi osaksi seuraamusjärjestelmäämme. Tätä vaihetta varten valiokunta, aikaisemmin lausumansa uudistaen (LaVM n:o 7/1990 vp),

— korostaa arviointi- ja seurantatutkimuksen tärkeyttä, sekä

— kiinnittää jälleen kerran huomiota siihen, että Suomessa ei juurikaan ole nuorille rikosten tekijöille sopivia seuraamuksia, ja kehottaa tutkimaan mahdollisuuksia muodostaa yhdyskuntapalvelusta tai vastaavasta järjestelmästä itsenäinen ehdollisen ja ehdottoman rangaistuksen väliin sijoittuva seuraamus.

Yhdyskuntapalvelun kokeiluvaihe on voitu ja voidaan vielä tässä toisessa vaiheessa hoitaa kriminaali-huoltoyhdistyksen nykyisen henkilöstön tehtäviä uudelleen kohdentamalla. Seuraamusjärjestelmän laajentaminen koko maata käsitteleväksi vaatii kuitenkin ainakin kriminaali-huoltoyhdistyksen voimavarojen vahvistamista. Valiokunta pitää välttämättömänä, että myös tähän kiinnitetään riittävä huomiota ja varaudutaan asian hoitamiseen valtion tulevissa talousarvioissa.

Edellä esitetyn perusteella lakivaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että ensimmäinen lakiehdotus käsiteltäisiin valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Helsingissä 17 päivänä maaliskuuta 1992

Asian ratkaisevaan käsitteeseen valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Lax, varapuheenjohtaja Halonen ja jäsenet Aittoniemi,

Björkenheim, Komi, V. Laukkanen, Lehtinen, Mölsä, Niinistö, Polvi, Savela, Suhola, Tykkyläinen, Viljanen ja Vuoristo.

Vastalause

Lakivaliokunta on — aivan oikein — kiinnittänyt mietinnön perusteluissa, valiokunnan kannanottoja koskevan osan neljännessä kappaleessa, toisen ranskalaisen viivan kohdalla huomiota siihen, että Suomessa ei ole juurikaan nuorille rikoksentekijöille sopivia seuraamuksia. Tilanne nykyisellään on se, että rikoksen seuraauksena voidaan enimmilläänkin langettaa vain toistuva ehdollinen tuomio, elleivät painavat syyt muuta vaadi. Ehdollinen rangaistus ei kosketa konkreettisesti rikoksen tekijää ja sen merkitys on vähäinen.

Jos ehdollisen rangaistuksen sijasta tai ohella voisi käyttää yhdyskuntapalvelua kuten nyt on

mahdollista määrätä yhdyskuntapalveluun enintään 8 kuukauden ehdottoman vankeusrangaistuksen sijasta, saattaisi olemassaolevan rangaistusjärjestelmän vaikutus tehostua.

Tämän vuoksi mainittu kohta valiokunnan mietinnön perusteluissa olisi mielestäni pitänyt kirjoittaa seuraavasti:

”— kiinnittää jälleen kerran huomiota siihen, että Suomessa ei juurikaan ole nuorille rikoksentekijöille sopivia seuraamuksia, ja kehottaa tutkimaan mahdollisuuksia muodostaa yhdyskuntapalvelusta vaihtoehtoinen rangaistus myös ehdollisen rangaistuksen rinnalle.”

Helsingissä 17 päivänä maaliskuuta 1992

Sulo Aittoniemi